

9. klass

LÄHIAJALUGU

Õpitulemused	Õppesisu
<ul style="list-style-type: none"> Näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi (<i>Versailles'</i> süsteem); toob esile rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastail; iseloostab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda; iseloostab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul; iseloostab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis ning maailmas, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi; seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: <i>demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles' süsteem, demokraatia, "vaikiv ajastu", parlamentarism, Tartu rahu</i>; teab, kes olid järgmised isikud ja iseloostab nende tegevust: Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt, Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson. 	<p><u>Maailm kahe maailmasõja vahel 1918-1939</u></p> <p>Rahvusvaheline olukord Pariisi rahukonverents. Poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda. Rahvasteliidu tegevus ja mõju. Sõjakollete kujunemine Aasias ja Euroopas.</p> <p>Maailmamajandus Ülemaailmse majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed</p> <p>Demokraatia ja diktatuurid 1920. - 1930. aastail Demokraatia ja diktatuuri põhijooned. Demokraatia Ameerika Ühendriikide näitel. Autoritarism Itaalia näitel. Totalitarism NSV Liidu ja Saksamaa näitel</p> <p>Eesti Vabariik Vabadussõda. Asutav Kogu: maareform ja põhiseadus. Demokraatliku parlamentarismi aastad. Vaikiv ajastu. Majandus ja välispoliitika. Kultuur ja eluolu.</p> <p>Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel Uued kultuurinähtused. Teadus. Tehnika areng: aatomiuuringud, auto ja lennuk, raadio, kino ja film. Kirjandus ja kunst.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Näitab kaardil Teise maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja-Aafrikas ning muudatusi maailmakaardil Teise maailmasõja järel; iseloostab rahvusvahelist olukorda Teise maailmasõja eel ja toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjusi; selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos; 	<p><u>Teine maailmasõda 1939-1945</u></p> <p>Rahvusvaheline olukord Lääneriikide järeleandmised Saksamaale. Austria Anšluss. München. MRP.</p> <p>Sõjategevuse üldiseloostus Sõja algus ja lõpp. Sõdivad pooled, rinded. Holokaust. ÜRO asutamine</p> <p>Eesti Teise maailmasõja ajal Baasideajastu. Iseseisvuse kaotamine. Juuniküüditamine. Sõjategevus Eesti</p>

<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist; • teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda, toob esile Teise maailmasõja tulemused ja tagajärjed; • teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: <i>MRP, holokaust, küüditamine, Baaside leping, okupatsioon, Atlandi Harta, ÜRO.</i> 	<p>territooriumil. Nõukogude ja saksa okupatsioonid.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab külma sõja kujunemist ja olemust, toob esile selle avaldumise valdkonnad ja vormid; • näitab kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid ja muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastail; • iseloomustab tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel; • iseloomustab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel ning Eesti arengut NSV Liidu koosseisus; • toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed; • analüüsib Eesti iseseisvumise taastamist ja Eesti Vabariigi arengut; • iseloomustab kultuuri ja eluolu 20. sajandil; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: <i>perestroika, glasnost, külm sõda, kriisikolle, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, massirepressioon, Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon;</i> • teab, kes olid järgmised isikud ja iseloomustab nende tegevust: Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar, Mart Laar. 	<p><u>Maailm pärast Teist maailmasõda 1945-2000</u></p> <p>Külm sõda Külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid. Kahepooluselise maailma kujunemine: Trumani doktriin, Marshalli plaan, Berliini blokaad ja Saksamaa lõhestamine. Kriisid ja sõjad: Kuuba kriis, Berliini müür, Vietnami sõda</p> <p>Läänemaailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel USA ühiskond: sisepoliitika, ühiskondlikud liikumised, välispoliitika. Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng. Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted</p> <p>Kommunistlikud riigid Kommunistliku süsteemi teke. Ühisjooned ja erinevused. NSV Liit: hilisstalinism, sula, stagnatsioon.</p> <p>Eesti Nõukogude okupatsiooni all Repressioonid. Kollektiviseerimine. Industrialiseerimine. Poliitiline juhtimine. Kultuur ja eluolu.</p> <p>Kommunistliku süsteemi lagunemine Perestroika ja glasnost ning NSVL lagunemine. M. Gorbatšov. B. Jeltsin Saksamaa taasühinemine. Ümberkorraldused Ida-Euroopa riikides.</p> <p>Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamine Taasiseseisvumise eeldused. Laulev revolutsioon Balti kett. Põhiseadusliku korra taastamine</p>

	<p>Maailm 1990. aastail Euroopa Liidu laienemine. NATO laienemine. Uued vastasseisud ja globaalprobleemid.</p> <p>Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel Teaduse ja tehnika areng: aatomiuuringud, infotehnoloogia. Massikultuur ja elitaarkultuur. Naine ja ühiskondlik elu. Muutused mentaliteedis</p>
--	---